

”Jag har accepterat, men kommer aldrig förlåta”

Publicerad 2016-02-15

Hedersvåld.

Melissa är en av många flickor som under uppväxten kontrollerades av sina föräldrar. Efter årtal av kontroll, hot och våld lämnade hon sin familj: ”Jag har gått miste om hela min barndom”, säger hon.

Familjens stenhårda kontroll och begränsningar började så tidigt Melissa, som inte vill uppge sitt efternamn, kan minnas. Pappan styrde hennes liv i detalj. Hon fick inte välja sina egna vänner, inte följa med på klassresa och att komma hem med en pojkvän var otänkbart. Familjen tyckte att det kunde skada deras ”heder”.

– En fin flicka skulle vara hemma och städa och ta hand om syskonen. Men jag var ingen fin flicka. Jag älskade bollsporter och drömde om att bli idrottsproffs, säger hon.

Att Melissa tidigt visade att hon ville gå sin egen väg gjorde pappan orolig. För hur skulle människorna i familjens omgivning reagera?

– Hela tiden fick jag höra ”vad ska folk säga”. Det snackades så mycket. Det var släkt, vänner, bekanta och grannar som sa dåliga saker om mig. Och det gick tillbaka på mina föräldrar, att de har gjort ett dåligt jobb som har en dålig flicka. Pappa kände sig kränkt och förnedrad.

Enligt Melissa är hederskulturen starkt sammankopplad med en rädsla för vad andra ska säga.

– Det är en oerhört stark kraft som är svår att förstå om man inte vuxit upp med den.

I takt med att Melissa blev äldre blev kraven, begränsningarna och kontrollen hårdare. Hon blev också slagen av sin pappa.

– Det kunde vara när jag var lite sen hem från skolan, särskilt på vintern. En tjej ska ju inte vara ute när det är mörkt.

Melissas föräldrar kom till Sverige som flyktingar från ett land i Mellanöstern när hon var några år gammal. Familjen

hade svårigheter att komma in i det svenska samhället och fann stöd hos andra landsmän som bodde i den kommunen i Stockholms län där hon växte upp.

– De hade styrt upp ett eget litet samhälle här och höll hårt i det som var tryggt och bekant. Det lilla systemet erbjöd jobb och sociala nätverk. Och social kontroll.

Familjen levde som i en ”bubbla”.

– Pappa fick hela tiden höra att den svenska mentaliteten var smutsig och ett hot mot hans heder. Att svenska föräldrar påstår sig ge barnen frihet, men låter dem dricka alkohol och ha sex. Det gjorde pappa skräckslagen. Att ha svenska vänner var förbjudet.

När Melissa kom upp i tonåren började hon må allt sämre. Hon fick hela tiden höra från sin familj att det var fel på henne, att hon inte var ”normal”. Hon hade ont i magen och led av svår huvudvärk.

– Jag visste att det var en tidsfråga innan jag skulle leva i en framtid som någon annan bestämt åt mig. Jag hade ju helt andra framtidsplaner än vad mina föräldrar hade satt upp. Jag kände mig levande död och orkade inte längre, säger hon.

Vändningen kom när hon fick kontakt med en skolkurator. I samtalen fick Melissa kraft och mod att börja planera för ett liv utan våld och förtryck.

– Hon brydde sig så mycket om mig, på ett sätt jag aldrig känt från mina föräldrar. Jag kände att jag inte kommer att vara ensam under den här resan.

Det har gått tio år sedan den dagen hon bröt med föräldrarna. Hon gick på gymnasiet och låtsades gå till

skolan som vanligt för att sedan inte komma hem igen. Det var inget lätt beslut.

– Oavsett hur mycket våld du har varit med om så var det här den dagen som gjorde som mest ont. Ingen människa mår bra av att lämna sin familj. Men situationen tvingade mig.

Med hjälp av socialtjänsten flyttade Melissa runt mellan olika stödboenden och bodde på hemliga adresser innan hon lyckades skapa sig ett eget liv

– Jag har gått om miste om i princip hela min barndom. Jag har accepterat det, men jag kommer aldrig att förlåta det, säger hon.

I dag har hon återupptagit kontakten med föräldrarna.

– I dag är jag en självständig individ. Jag har en utbildning, jobb och en egen familj. Jag har nått mitt mål, att leva utan våld och förtryck och kunna gå min egen väg.

I vilken mån handlar det du har varit med om hederskultur, och i vilken mån handlar det om mäns våld mot kvinnor?

– Det är klart att det har med kulturen att göra. De som blandar ihop mäns våld mot kvinnor förstår inte mekanismen bakom. Jag blev utsatt för våld utifrån frågan om vad folk i omgivningen ska säga. Det är inte våld mellan två personer i en relation, utan en makt som utövas av en individ, av familjen, en grupp och ett samhälle. Det är något helt annat.

Även om Melissa själv har tagit sig ur förtrycket hon vuxit upp med lever hon fortfarande i en miljö där hedersproblematiken ständigt gör sig påmind.

– Jag har i dag kommit ur förtrycket. Men jag lever i en miljö där jag har vänner och bekanta som har en tillvaro som är kopplad till en hedersproblematik. Att få gifta sig med vem man vill är fortfarande väldigt känsligt för många svenskar med invandrarbakgrund.

Till de som begår våldsamma handlingar i hederns namn mot sina kvinnor och barn vill Melissa skicka ett budskap.

– De ursäktar det med kärlek och omtanke för familjen, men de är de mest själviska och svagaste personerna på jorden.

Lina Lund lina.lund@dn.se

Fakta. Hedersrelaterat våld, enligt FN

Heder definieras i termer av kvinnors tilldelade sexuella och familjära roller som dikteras av traditionella familjeideologier. Således kan äktenskapsbrott, föräktenskapliga relationer (som kan eller inte kan inkludera sexuella relationer), våldtäkt och att bli kär i en "olämplig" person utgöra ett brott mot familjens heder.

Källa: FN, Ekonomiska och sociala rådet, 1999